

УДК 811.161.2-38'276.6:001

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.13.2020.214328>

МОВНІ ЗАСОБИ В НАУКОВІЙ ТВОРЧОСТІ В. БОНДАРЧУКА

Дядюра Г. М., Колесник Д. М.

Черкаський державний технологічний університет

У статті висвітлено питання індивідуального стилю творців наукових праць, зокрема природознавців. Проаналізовано поняття індивідуального стилю як репрезентацію авторської картини світу. Доведено, що питання вивчення ідіостилу в сучасних наукових розвідках тісно пов'язане з такими поняттями, як мовна особистість, мовна картина світу, світобачення науковця. Екстралінгвальними передумовами появи ідіостилу науковця є сама особистість, творчий характер діяльності, активність у пошуку мовних засобів для точного висловлення думки. Узагальнено розуміння індивідуального авторського стилю в науковому тексті.

Окреслено причини й шляхи творення стилю відомого природознавця В. Бондарчука виокремленням індивідуальних рис як визначального фактора наукового стилю автора. Зазначено, що індивідуальний стиль є продуктом мовної творчості науковців. Неповторність творчої манери дослідника визначається домінують його індивідуального стилю, яку детермінують особистість автора твору, його уподобання щодо добору тих чи тих засобів, вміння з дотриманням логіки і з наміром максимально точно описати ту чи ту реальність, дефінувати те чи те поняття, узагальнити те чи те положення, висловити свої думки.

У процесі аналізу індивідуального стилю науковця В. Бондарчука, репрезентованого в природничих наукових текстах, виявлено, що дослідник залучав до наукового викладу численні приклади як спеціальних термінів, утворених на основі образного переосмислення загальноживаних слів, так й індивідуальні образні засоби, що сприяло досягненню пізнавально-комунікативних цілей, які ставив перед собою автор наукового тексту. У викладі думок помітно емоційне ставлення автора до зображуваних явищ. Простежено, що найбільш уживаними мовними засобами в науковій творчості дослідника є метафори та порівняння. Оригінальність і неповторність авторського стилю полягає у вмінні автора донести до читача доступно й легко тлумачення складних понять, що свідчить про делікатність інтелігентної людини, яка поступово піднімає читача до свого рівня.

Ключові слова: індивідуальний стиль, ідіостиль, мовна особистість, мовна картина світу, світобачення науковця, мовні засоби, науковий текст.

Diadiura G., Kolesnyk D. Language tools in the scientific works of V. Bondarchuk. The article highlights the issues of individual style of creators of scientific works, in particular naturalists. The concept of individual style as a representation of the author's picture of the world is analyzed. It is proved that the question of studying idiosyncrasy in modern scientific research is closely related to such concepts as the language personality, the language picture of the world, and the scientist's worldview. Extralinguistic prerequisites for the appearance of the scientist's idiosyncrasy are the personality itself, the creative nature of the activity, and the activity in searching for language tools for the exact expression of thoughts. The article summarizes the understanding of individual author's style in a scientific text.

The author defines the reasons and ways of creating the idiosyncrasy of a well-known natural expert V. Bondarchuk, highlighting individual features as a determining factor of the author's scientific style. It is noted that individual style is a product of language creativity of scientists. The uniqueness of the researcher's creative manner is determined by the dominant of his individual style, which is determined by the author's personality, his preferences in the selection of certain means, ability to describe certain realia consistently and as accurately as possible, generalize ideas, express his opinions.

In the course of the analysis of the individual style of the scientist V. Bondarchuk based on the material of natural scientific texts, it was revealed that the researcher attracted numerous examples of special terms formed on the basis of imaginative reinterpretation of commonly used words, as well as individual figurative means, which contributed to the achievement of cognitive and communicative goals set by the author of the scientific work. The author's emotional attitude to the depicted phenomena is noticeable in the presentation of opinions. It is observed that metaphors and similes are the prevailing linguistic means in the scientific work of the researcher. The originality and uniqueness of the author's style consists in the author's ability to convey interpretation of complex concepts in an accessible and easy manner, which indicates the delicacy of an intelligent person who gradually raises the reader to his level.

Key words: individual style, idiosyncrasy, language personality, language picture of the world, worldview of a scientist, language means, scientific text.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Сьогодні в царині лінгвістики посилено увагу науковців до питання ідіостилу не лише майстрів художнього слова, але й до творців наукових праць. Аналіз сукупності наукових студій відомих природознавців засвідчує, що мовні особливості викладу залежать як від загальних вимог стилю (відчутної стандартизованості, строгості,

логічної послідовності, однозначності тощо), так і від особистості автора твору, його цілей і налаштувань, особистих уподобань у доборі тих чи тих засобів. Індивідуальний стиль, який розуміють як способи вживання та прийоми функціонального перетворення мовних одиниць у художні елементи, може виступати відмітною рисою не лише художнього, а й наукового тексту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідники зазначають, що індивідуальний стиль як продукт мовної творчості становить породження оригінальних висловлювань зі стандартних елементів [7, 240], цей стиль неповторний і унікальний, він дає змогу мовній особистості, яка стоїть за текстом, виявити себе [2; 5; 6; 9; 10]. Це стосується й авторів – творців наукових праць. Знання, що є особистісним надбанням певного науковця, переробляються на різних рівнях індивідуальної свідомості, перетворюючись у «глибинні» й «поверхневі» пізнавальні структури. Індивіди як носії пізнавальних структур прагнуть експлікувати їх, зробити надбанням інших людей, убачаючи в цьому основу для самовираження і самоствердження [2, 89].

Формулювання мети і завдань статті. Метою нашої розвідки є проаналізувати та описати мовні засоби, якими автор послуговується у процесі наукового викладу, для створення образності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання вивчення індивідуального стилю в сучасних наукових працях тісно пов'язане з такими поняттями, як «мовна особистість», «мовна картина світу», «світобачення науковця». Концептуальна картина світу, яка становить цілісну об'єктивну інформацію про навколишній світ, у свідомості кожного мовця доповнюється суб'єктивними компонентами. Інакше кажучи, концептуальна картина містить не лише відображені об'єкти, а й позицію спостерігача, його ставлення до цих об'єктів. Отже, прагнучи до максимальної об'єктивності, науковець усе ж таки не зможе повністю вилучити суб'єктивні елементи ні зі своєї системи знання, ні зі своїх творів, у яких він цю систему намагається експлікувати, щоб повідомити про неї інших науковців. Поєднання концептуальної й мовної картин світу у свідомості науковця характеризується гармонійним співвідношенням загального, об'єктивного й індивідуального, суб'єктивного.

У мовній свідомості науковця, який творить свій писемний продукт, залучаючи індивідуально-авторські метафори (термін А. Єфимова) [3], відображається специфічне мислення і світогляд індивіда. Авторські метафори засвідчують механізм мислення і мовної творчості, оскільки в них помітні елементи суб'єктивного смислу [7, 240]: виокремлюються важливі (на думку автора) ознаки предметів і явищ (так народжуються нові терміни), зіставляються на перший погляд незіставлявані поняття (так виникають образні метафори), оцінюються властивості позначуваних об'єктів, висловлюється ставлення до них. Оцінний (аксеологічний) компонент є обов'язковим у будь-якому образі, а в метафорі «момент оцінювання мовною особистістю навколишнього світу відображений з винятковою енергією» [12, 205].

Відомо, що найбільш фундаментальні культурні цінності індивіда узгоджуються з метафоричною структурою основних понять певної культури. Стосовно оригінальних метафор це узгодження дещо порушується, оскільки оригінальна метафора – це фрагмент особливого бачення світу індивідом, пріоритет цінностей якого хоч і узгоджений з голо-

вними концептуальними метафорами магістральної культури, все ж відрізняється своєрідністю й неповторністю та визначається субкультурою, у якій живе індивід, його особистими оцінками й уподобаннями [11, 405].

Своєрідність авторського світобачення може проявлятися при створенні індивідом оригінальних метафор, а саме при виборі ним тієї чи тієї галузі знання на роль галузі-джерела, використовуваної для концептуалізації іншої сутності. Оригінальні метафори, «випадаючи» з конвенційної концептуальної системи, сприяють нестандартному осмисленню людського досвіду, висвітлюючи аспекти поняття, раніше приховані для сприймання.

Дослідники наукового стилю описують різні способи залучення образних елементів до наукового викладу. Зазначимо, що творення образів полягає у послуговуванні наявними в мові одиницями для відображення нового погляду на описувані об'єкти. Причому мовознавці не обмежуються самою лише констатацією тих причин, які зумовлюють виникнення індивідуальних, оцінних елементів у науковому стилі, а прагнуть виявити специфіку цих елементів.

Образні засоби стилю, серед іншого й індивідуально-авторські метафори, не вичерпні у своїх виразних якостях, художніх, асоціативних властивостях і ґрунтуються на культурному досвіді народу – носія мови. Як зазначає О. Кадомцева, для розуміння наукового тексту важливе значення мають лише метафори, які входять до метамови науки [5, 12]. Однак, як засвідчує аналіз реальних наукових текстів, у них можуть спостерігатися образні засоби обох типів – і ті, що вже належать до нейтрально забарвленої мови науки (терміни зі стертою образністю, мертві метафори), і ті, образність яких іще досить відчутна, – їх використовують зі спеціальною пізнавально-комунікативною настановою, і саме вони (разом з іншими засобами) творять індивідуальний стиль автора наукового твору. Щоправда, велика кількість наукових текстів практично не містить індивідуальних метафор (наприклад, ракетно-технічна література) [6, 86], а проте в сучасній науці є численні приклади текстів, для яких характерним є індивідуальний стиль автора, незважаючи на загальну тенденцію наукової мови до стандартизування й деіндивідуалізації.

Досить показовою щодо сказаного є наукова творчість українського дослідника В. Бондарчука – спеціаліста в галузі геології. У його монографії, присвяченій геології родовищ корисних копалин, є численні приклади як спеціальних термінів, утворених на основі образного переосмислення загальноживаних слів, так й індивідуальні образні засоби, які виконують пізнавально-комунікативну функцію.

До першої групи належать такі терміни: *роговик, покрівля, підошва* і под. (71); *заглиблення ложка* (62); *крила синкліналей* (60) тощо. Відомо, що метафори-іменники є одними з найпоширеніших у науковому стилі, що зумовлено статичним характером наукового викладу: «Науковій прозі властивий виклад фактів, результатів наукової роботи, а процес пошуку цих результатів, як правило, в науковій праці не викладається» [13, 79].

Поширеними є й дієслівні метафори на кшталт: «В районі Рахівського масиву породи розгляданого комплексу **облямовують** з півночі і північного сходу кристалічний фундамент» (70); «На захід від долини Тиси вісь синкліналі **занурюється** у північно-західному напрямку» (64). До того ж якщо численні загальноновживані дієслова на зразок наведених (а також *залагати, простягатися, переходити, перекивати* тощо) належать до здеметафоризованих, то інші входять до складу образних висловлювань: «Внутрішня межа передового прогину **похована** під насувом Скибових Карпат» (62); «Магматичні вогнища, які **жили** вулканізм Карпат, виникли в місцях плавлення порід...» (67); «Більшість поперечних річок **проклали свої долини** в зонах розломів...» (68). В аналізованому творі трапляються й терміни-прикметники: *листуваті аргіліти, строкатий горизонт, нижньоієрогліфові верстви, строкатоколірний горизонт, пісковика, тютюнового кольору* та ін. І хоч їх деякі дослідники вважають непоширеними у наукових творах, як і метафори-прислівники [13, 79], у досліджуваному тексті вони представлені не лише як терміни, а й у складі образних висловлювань: «Внутрішня антиклінальна зона становить найвищу частину гір, так би мовити Карпатський вал, складений з великої кількості різних структурних елементів. Край цього валу, обернений до центральної частини гір, є фронтом регіонального насуву. Верстви, що беруть участь у будові Внутрішньої зони, сильно деформовані. Потужні товщі пісковика, стиснені в широкі перегини, ускладнені вторинною складчастістю, поздовжніми розломами та насувами. Весь цей складний комплекс тектонічних структур Внутрішньої зони зсунутий до центральної частини Карпат і утворює грандіозний Магурський покрив. Переkritтя в його межах місцями простежується на 15-18 км» (64). Тут добре помітно, що частина прикметників (*структурний, регіональний, вторинний* та ін.) – це нейтральні слова, які входять до складу термінів, а інші (*потужний, широкий, грандіозний*) містять елемент оцінювання, причому оцінність одних прикметників (*потужний, широкий*) якоюсь мірою зумовлена термінологічно (парадигматично), а оцінність інших прикметників (*грандіозний*) має синтагматичний характер, тобто залежна від контексту (автор ужив їх для надання викладу експресії); прикметник *грандіозний* не входить до терміносистеми, а отже, його можна уналежнити до експресивних засобів аналізованого тексту. Інші приклади: *реліктові озера* (61), *густа сітка розломів, блокова мозаїчна структура* (62).

У наведеному уривку бачимо й стилістично маркований прислівник *сильно*. Загалом, як засвідчує фактичний матеріал, для викладу характерне й використання прислівників, втім воно не таке частотне, як іменників, дієслів та прикметників: «Східні Карпати в цілому характеризують численні **кулісоподібно розташовані хребти**...» (64).

Досить різноманітними мовними засобами передає В. Бондарчук подібність одних понять до інших. Серед цих засобів є й найпростіші, широко вживані в науковому стилі: *лавові куполи* (66); *конусні вул-*

кани (66); *гіллясті контакти* (67). Трапляються порівняння із залученням додаткових семантичних елементів, утворених від лексем *форма, подібний: форма краплі* (67); *кулоподібні складки* (62); *гребенеподібні антикліналі* (65); часом ці компоненти поєднуються: *складки набувають куполоподібної форми* (62); *малі інтрузії мають штокоподібну форму* (66). Семантичним варіантом конструкцій із лексемою *форма* є вислови, які містять словосполучення *мати вигляд*: «Скиби ... **мають вигляд** гребенів з крутішими північними схилами» (65); «Вони (вулканічні утворення) **зосереджені** у внутрішній частині гір дугою, яка за обрисом **має вигляд** самих Карпат» (66); «Рельєф Верхньотисенської западини **має вигляд** горбистої рівнини, розчленованої численними долинами річок» (67). А семантичним еквівалентом лексеми *подібний* можна, очевидно, вважати дієслово *нагадувати*: «Положення (масиву) **нагадує** залагання переміщених мас у величезному зсуві» (66).

Аналізований текст характеризується переривчастістю: власне науковий виклад чергується з наближеним до популярного. А тому власне традиційні засоби вираження порівняння виступають поряд із нетрадиційними: «Структурний план Зовнішньої зони Карпат характеризують стиснуті антиклінальні складки, які простягаються з північного заходу на південний схід. Складки часто перекинуті на північний схід. Північні крила їх здебільшого ускладнені насувами. Численні насиви простежуються на великому протязі і мають регіональне значення. Вони створюють своєрідну **лускоподібну структуру, на зразок стиснутих переkritть скиб**. Цей тип скибової структури ми розглядаємо під назвою східнокарпатського... Найбільші... **луски-скиби** такі...» (65). Конструкції із семантичними компонентами *подібний*, а також *на зразок* можна віднести до традиційних, нейтральних, а тому й належних до всіх стилів, зокрема й наукового. А от оформлення порівняння у формі прикладки (*луски-скиби*) – це вже ознака художнього (і розмовного) мовлення, а тому сприймається в науковому творі як образ. Пор. також: «Численні **озера-лимани розташовувались** у давніх ерозійних долинах» (61). До незвичних засобів наукового стилю належить і наведена раніше конструкція *кулісоподібно розташовані хребти* (64).

Заслуговує на увагу також те, як В. Бондарчук дбає про процес сприймання читачем його твору. Так, пояснення терміна *скиби* він подає, вставляючи нове слово в контекст у функції відокремленої прикладки: «Межа центральної і Зовнішньої зон **проводиться на основі внутрішніх складок – скиб**» (65).

Про спрямованість на читача свідчать й інші частини тексту, наприклад, такий уривок: «Окремий структурний ярус у будові рухливої зони Карпат становить Рахівський кристалічний масив. Це релікт, можливо, герцинської складчастої системи або субплатформи, що зберігся серед Альпійських гірських споруд. Проміжні ділянки між Рахівським масивом і Словенським Рудогір'ям занурені на велику глибину і становлять основу карпатських геосинклінальних ровів» (68).

У викладі відчувається емоційне ставлення автора до зображуваних явищ: «*Це надзвичайно утруднює зіставлення стратиграфічних комплексів та структурних елементів*» (66); експресивність тексту досягається й образністю: «*Вулканічні гори утворюють величні ансамблі, історично, генетично та геоморфологічно пов'язані зі Складчастими Карпатами*» (66); «*Багато інтрузивних тіл у Вулканічних Карпатах оголено ерозією*» (67); «*Для структури смуги бескидів характерні відторженці, або релікти, наплатформеного покриву герцинської субплатформи*» (64); «*Відторженці облямовують внутрішні та зовнішні борти геосинклінального рову*» (65) тощо.

В аналізованому тексті трапляються образно переосмислені терміни різних галузей: *лінзи гальки* (60); *лінзи щільного вапняку, лінзи червоного каменю* (69); *лінзи кам'яної солі* (71); *потужність неогенових відкладів у западинах – кілька тисяч метрів* (62).

Відмітною ознакою геологічної терміносистеми є наявність тісних зв'язків з будівельною терміносистемою. Це, очевидно, можна пояснити асоціацією: будова землі – будівельна конструкція. Через це подибуємо такі вислови, як *тераса* (60); *фронтальна частина валу* (64); *структурні рами, структурні поверхи, структурний ярус* (68); *вапнякова брекчія, зцементована туфовим матеріалом* (70); *реліктова частина герцинських споруд* (62); *залізрудний горизонт, складений оолітовими залізняками з конкреціями сидериту, зв'язаними піщано-глинистим цементом* (60). Оскільки будівництво завжди асоціюється із суб'єктами – будівельниками, то й геологічний виклад певною мірою персоналізується: *галечники беруть участь у будові високих терас, галечники молодшого віку* (61). Це ще раз підтверджує висновок, що утворена за рахунок образного переосмислення термінологія здатна поширити свою образність на весь контекст, тобто парадигматична образність веде до образності синтагматичної.

Авторська (мовленнева, індивідуальна) метафора може бути як розгорнутою, так і нерозгорнутою [13, 77]. Причому ступінь розгорнутості метафори великою мірою впливає на її можливість перейти з категорії авторських до складу загальномовних: чим ширший, багатогранніший образ, тим менша ймовірність його закріплення в системі мови. Науковці віддають перевагу нерозгорнутим метафорам, а складна, розгорнута метафора, що викликає в уяві читача цілу низку пов'язаних між собою образів, які порушують послідовність логічної аргументації, трапляються надзвичайно рідко – в основному в ролі підтвердження уже сформульованої думки [13, 78]. Крім того, ступінь розгорнутості метафори залежить від жанру, що його обрав автор для втілення свого задуму. Метафора, як і будь-який троп загалом, бере на себе роль як способу «прочитання» автором об'єкта, так і способу висловлення цього прочитання [4, 12]. Способи прочитання можуть бути найрізноманітнішими, оскільки немає меж варіативності сприймання дійсності різними суб'єктами [1, 9].

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Залучення до наукового викладу як загальномовних, так й індивідуальних мовних засобів сприяє досягненню пізнавально-комунікативних цілей, що їх ставить перед собою автор наукового твору. Загальномовні метафори (найбільше це номінативні метафори, утворені за рахунок образного переосмислення звичайних слів) та індивідуальні експресивні засоби (вони сприяють народженню нового погляду на зображувані об'єкти, оскільки відображають індивідуальний погляд на навколишній світ) спільно відтворюють когнітивну модель, яка існує у свідомості автора і яку він прагне передати читачеві. Такі дослідження відкривають перспективи для аналізу ідіостилістичних явищ та мовних засобів на всіх рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Тождество и подобие (заметки о взаимодействии концептов). *Тождество и подобие, сравнение и идентификация*. Москва : Ин-т языкознания АН СССР, 1990. С. 7–33.
2. Воронина С. П. Идиолект как отражения социальных изменений в обществе. *Я, субъект, индивид в парадигмах современного языкознания* : сб. аналитических обзоров. Москва : ИНИОН, 1992. С. 88–98.
3. Ефимов А. И. Стилистика русского языка. Москва : Просвещение, 1969. 262 с.
4. Иванюк Б. П. Стихотворение-троп как художественное целое (на материале произведений Ф. И. Тютчева) : автореф. дисс. на соиск. учёной степени канд. филол. наук : 10.01.08. Киев : Ин-т литературы, 1988. 16 с.
5. Кадомцева О. О. Структура и функциональные особенности метафоры в научной речи : автореф. дисс. на соиск. учёной степени канд. филол. наук : 10.01.08. Киев : Институт языковедения им. А. А. Потебни, 1988. 16 с.
6. Калмыкова Е. П. О динамике метафоры в научном стиле. *НДВШ. Филологические науки*. 1974. № 2. С. 83–88.
7. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. Москва : Наука, 1987. 264 с.
8. Клочек Г. Д. У світлі вічних критеріїв : Про систему критеріїв оцінки літературного твору. Київ : Дніпро, 1989. 224 с.
9. Костецька О. П. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження. *Наукові записки [Нац. ун-ту «Острозька академія»]*. Серія : Філологічна. 2014. Вип. 49. С. 196–199.
10. Кочан І. Ідіостиль науковця – ідентифікаційна ознака вченого. *Ритми сучасної філології* : зб. наук. статей до 50-річчя проф. Т. А. Космеди. Львів : Паіс, 2007. С. 7–15.
11. Лакофф Д., Джонсон М. Метафори, котрими ми живем. *Теория метафоры*. Москва : Прогресс, 1990. С. 387–416.
12. Мейлах Б. Метафора как элемент художественной системы. *Вопросы литературы и эстетики*. Ленинград : Советский писатель, 1958. 531 с.
13. Нестеренко О. Л. Некоторые особенности метафоры в научном стиле. *В помощь преподавателям иностранных языков*. 1974. Вып. 5. С. 74–80.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

Бондарчук В. Г. Геологія родовищ корисних копалин України. Київ : Наукова думка, 1966. 302 с.

REFERENCES

1. Arutyunova, N. D. (1990). Tozhdestvo i podobie (zametki o vzaimodeystvii kontseptov) [Identity and similarity (notes on the interaction of concepts)]. *Identity and similarity, comparison and identification*. Moskva: Institut yazykoznaniiya AN SSSR, 7–33 [in Russian].
2. Voronina, S. P. (1992). Idiolekt kak otrazheniya sotsialnykh izmeneniy v obshchestve [Idiolect as a reflection of social changes in society]. *Me, subject, individual in the paradigms of modern linguistics*. Collection of analytical reviews. Moskva: INION, 88–98 [in Russian].
3. Yefimov, A. I. (1969). Stilistika russkogo yazyka [Stylistics of the Russian language]. Moskva. Prosveshchenie [in Russian].
4. Ivaniuk, B. P. (1988). Stikhotvorenie-trop kak khudozhestvennoe tseloe (na materiale proizvedeniy F. I. Tiutshcheva) [The poem-trope as an artistic whole (based on the works of Fyodor Tyutchev)]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Kiev: Institut literatury [in Russian].
5. Kadomtseva, O. O. (1988). Struktura i funktsionalnie osobennosti metafory v nauchnoy rechi [Structure and functional features of metaphors in scientific speech]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Kiev: Institut yazykovedeniya im. A. A. Potebni [in Russian].
6. Kalmykova, E. P. (1974). O dinamike metaphory v nauchnom stile [On the dynamics of metaphor in the scientific style]. *NDVSh. Philologicheskie nauki*, 2, 83–88 [in Russian].
7. Karaulov, Yu. N. (1987). Russkiy stil i yazykovaya lichnost [Russian language and language personality]. Moskva: Nauka [in Russian].
8. Klochek, G. D. (1989). U svitli vichnykh kryteriiv: pro systemu otsinky literaturnogo tvoruu [In the light of eternal criteria: on the system of criteria for evaluating a literary work]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
9. Kostetska, O. P. (2014). Indyvidualne movlennia avtora yak ob'iekt linhvistyky ta pidkhody do yoho doslidzhennia [The author's individual speech as an object of linguistics and approaches to its research]. *Naukovi zapysky [Nats. un-tu «Ostrozka akademiia»]. Seriya: Filolohichna*, 49, 196–199 [in Ukrainian].
10. Kochan, I. (2007). Idiostyl naukovtsia – identyfikatsiina oznaka vchenoho [The idiosyncrasy of a scientist is an identifying feature of a scientist]. *Rytmy suchasnoi filolohii: zb. nauk. statei do 50-richchia prof. T. A. Kosmedy*. Lviv: Pais, 7–15 [in Ukrainian].
11. Lakoff, D., Johnson, M. (1990). Metafory, kotorymi my zhivem [Metaphors we live by]. Moskva: Progress, 387–416 [in Russian].
12. Meylakh, B. (1958). Metafora kak elemene khudozhestvennoy sistemy [Metaphor as an element of the artistic system]. *Voprosy literatury i estetiki*. Leningrad: Sovetskiy pisatel [in Russian].
13. Nesterenko, O. L. (1974). Nekotorye osobennosti metafory v nauchnom stile [Some features of the metaphor in the scientific style]. *V pomoshch prepodavatelyam inostrannykh yazykov*, 5, 74–80 [in Russian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

Bondarchuk V. H. (1966). Heolohiia rodovyshch korysnykh kopalyn Ukrainy. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].